

A KBP-ÜGY

11. A múlt század hatvanas éveinek közepén divatba jöttek az író-olvasó találkozók, és megalakult, országos mozgalommá vált a Versbarátok Köre. A rendezvények eleinte széplelkek ártalmatlan összejöveteleinek tűntek, és Kunoskó őrnagy úgy vélte, túlterhelt ügynökeinek energiáját kár volna ilyen műsorok ellenőrzésére pazarolni, úgysem volna mit jelenteni róluk. Fiatalabb korában részt vett ő is efféle esteken, de azok olyan taggyűlések légkörét idézték, melyeknek napirendjén éppen nem szerepelt semmi olyan, mint hajdan, amikor valóságos drámák zajlottak le, valakit elhajlóként megbélyegeztek, kizárták, vagy csak tagjelöltté minősítették vissza. Fontos megtárgyalandók híján taggyűlés tartását csak a pártélet rituáléja írta elő, a széksorokat főként szundikáló nyugdíjasok töltötték meg, akik már megszokták a szónoki műáhitat garantált unalmát. Pár hét elteltével azonban furcsa változáson ment át az új jelenség, mert iparitanuló-otthonok, üzemi és községi kultúrházak is kezdtek üptre versmondó esteket tartani, és az irodalmi rendezvények – pusztán a számokat tekintve – szinte vetekedtek a nóta- és dalestek gyakoriságával, és a meghirdetett estek iránt gyakran akkora volt az érdeklődés, hogy a késve érkezőknek már állniuk kellett a széksorok mellett. Kunoskó erre már felkapta a fejét, mert szinte a zsigereiben érezte, hogy nem természetes dolog, ha élő költők szinte konkurenciát jelentenek a magyarnóta-énekeseknek. Emögött megbújhat valami, aminek érdemes figyelmet szentelni. Próbaként kiküldte néhány emberét ilyen műsorokra, és kiderült, hogy ahol meglett korú, ismert nevű költő a vendég (valamilyen irodalmi díjnak vagy stallumnak már a birtokosa), ott minden a hagyományoknak megfelelően zajlik, a koszorús költő önnön meglegedett közérzetéről vall a verseiben, s azok hallatán a közönség fele-harmada hamar felszívódik, a maradék pedig, mivel nincs mit kérdeznie, közömbösen üldögél, majd megkönnyebbülten távozik. Az ilyen alkalmakról szóló jelentések vaklármának mutatták a versmondó estek körüli aggyályokat. Ami szaporaságukat illeti, arra is kínálkozott egyszerű magyarázat: a kultúrfelelősök rájöttek, hogy a szűk pénzügyi keretből háromszor annyi rendezvényt tarthatnak, ha nem

hírességeket, hanem pályakezdő fiatalokat hívnak, kiknek kisebb a fellépti díjuk, viszont magukkal hozzák a barátait, sőt a barátok barátait is, így a közönségszervezéssel sincs gond, a kimutatható eredmény viszont látványos. Később aztán mégis befutott egy jelentés, melyből az derült ki, hogy korai a föllélegzés. Egy költésznapi műsoron, a Csavargyárban Busó László nem átalott olyan verset felolvasni, melyben azt kérte számon, hogy miért az amúgy is gazdagok gazdagodnak, s hogyhogy ezzel szemben van egy réteg, a kétkezi dolgozóké, akik mindenből ki vannak semmizve. Azzal tetőzte pimaszságát, hogy úgy tett, mintha ezt a munkásosztály nevében mondaná. A számítása bevált: a csavargári hallgatóság vérlázító tetszésnyilvánítással kísérte ezt a „verset”. Sőt, a nézőtérben olyanok is ülhetek, akik már korábbi felolvasások révén ismerték Busó más zöngeméneit, mert elkezdtek verscímeiket bekiabálni, és mintegy megrendelték azok előadását. Ettől a beavatatlan közönség is vérszemet kapott, s olyan lett a hangulat, hogy – mint az ügynök fogalmazott – éppen csak piros százforintost nem ragasztottak a költő homlokára. Udvarias közhelyek elvartyogása helyett politikai kérdéseket tettek fel, a közönség „engedte magát provokálni”. Az ügynök azzal zárta jelentését, hogy bár neki nem tiszte értékelni a látottakat, szocialista meggyőződése azt teszi számára kötelezővé, hogy leszögezze: „Ezeken az esteken költészet ürügyén rendszerellenes uszítás zajlik. Azt az örvendetes fejleményt, hogy új politikánk jóvoltából szóvá lehet tenni visszásságokat, arra használják fel, hogy a hibákat a rendszer hibáinak állítsák be.” Záradékként volt egy szokatlan megjegyzése is: „Busó László verseit tartalmuknál is veszélyesebbé teszi, hogy hatásvadász módon mulatságosak. Nekem például, miközben felháborodva jegyzeteltem, többször is el kellett röhintennem magam, pedig elhihetik az elvtársak, a költő egyetlen szavával sem értek egyet.” Kunoskónak nemhogy rosszkedve nem lett attól, ami tudomására jutott, de fellélegzett, mert igazolva látta, hogy kollégáival ellentétben az ő ösztönei működnek jól, s azok azt súgják, hogy korai temetni a szocializmusra leselkedő veszélyeket. Mivel a baj már megvolt, a gyors kármentésnek kellett következnie: s a részleg el is juttatott a lapokhoz egy, a költő személyi anyagából kikurkászott adalékot, amivel Busó hitelét remélhetőleg sikerül aláásni. Született is egy cikk, amely feltette a kérdést, milyen joggal nyilatkozik a munkásosztály nevében valaki, aki életében soha egyetlen percig sem dolgozott gyári munkásként. A gond ezzel az volt, hogy a meggyőző leleplezés érdekében pár sort idézni kellett a versből, ami Sipőcz szerint öngólnak bizonyult, mert a kevesek által ismert szöveg ettől kezdve szájról szájra terjedt. A vers addig nyomtatásban még nem jelent meg, költője be sem nyújtotta sehová, sejtve, hogy a már sikerrel megregulázott szerkesztőségek kapásból visszalöknék. A csorbát kiköszörülendő szóba került, hogy a jogi osztálynak meg kellene vizsgálnia, nem ütközik-e (s ha eddig nem ütközött, a jövőben ütközzön) törvénybe; az írók ne olvashassanak fel olyan szöveget nyilvánosság előtt, ami még semmilyen kontrollon nem esett át.

12. A jelentésekből az is kiderült, hogy a „csavargári ügy” botránya nem a kívánatos, elriasztó hatást váltotta ki, hanem annak épp az ellenkezőjét. Busót és ifjabb költőbarátait országszerte kézzől kézre adják a Versbarát Körök, mindenütt zsúfolt termek várják őket, szinte hősöknek kijáró fogadtatásban volt részük az iskolákban, kollégiumokban, egyetemeken. Feltűnően megváltozott a programok belső szerkezete is: már nem a versek töltötték ki a műsor nagyobbik részét, hanem azok ürügyén politikai vita zajlott. A Sipőcz-alosztályon komolyan szóba került, hogy a kultúrpolitikának megfontolásra ajánlják: az egész Versbarát mozgalmat, úgy, ahogy van, meg kell szüntetni, vagy elsorvasztani. Rezesi-Szabónak volt még egy – cinizmusa okán rögtön elvetett – ötlete: az ifjúsági szövetség repüljön rá a Versbarát mozgalomra, anektálja azt, szüntesse meg spontán mivoltát azzal, hogy kötelező KISZ-programmá teszi. Ennek meglesz az eredménye: a felkaroló hadművelet után fél évvel a kutyát se fogják érdekelni mai költők versei. Na jó, ez vicc, mondta Sipőcz, de én komoly javaslatokat várok, mert a helyzet megoldása sürgős. Addigra már nemcsak Busó okozott újabb és újabb gondokat, de ifjabb követői mintha pimaszsági vetélkedőbe kezdtek volna, az estjeiken rajta is igye-

keztek túltenni. A pohár akkor telt be, mikor az orcáját beborító szakáll révén prófétainak tűnni akaró, de a szőrzet vörhenyes volta miatt inkább bohócnak vélhető Pakulár Ádám estjén az odaküldött megfigyelő, személyes sérelmének érezve, hogy elhangozhat, ami elhangzott, füttyült rá, hogy munkaköri leírásában az észrevétlenség maradás követelménye is szerepel, egyszer csak ordítani kezdett, mi a rossebet akarsz, te hülye piros fejű, inkább köszönnéd meg a szocialista demokráciának, hogy jártathatod a pofádat! Ami ezután következett, a jelentés olvasóinak körében egyöntetű megdöbbenést keltett, mert az est közönségének esze ágában se volt, mint elvárható lett volna, a helyes álláspont védelmére kelni, sőt, még annak jelenlévő képviselőjét kezdték „téged biztos spiclinek küldtek ide” csatakiáltással megfenyegetni, s épp csak ki nem hajították a teremből. A dekonspirálódott ügynöknek Kunoskó másnap fejmosást tartott, de az bejelentette, hogy ilyen összejövetelre többé a lábát be nem teszi, akkor se, ha emiatt elesik a biztos keresettől. Mivel lepleződöttél, erre nem is tartunk igényt, felelte Kunoskó. Még egy, ennél is veszélyesebb, később az ügynökök lázadása néven elhíresült fejleménnyel is szembe kellett nézni: az eset hírére összehívott megbeszélésen néhány ügynök azzal fenyegetődött, hogy hasonló helyzetben ő nem áll le a firkászokkal vitatkozni, hanem beveri az illetők pofáját, és egy életre elvegyék kedvüket a szocialista demokrácia gyalázásától.

13. Ez az eset világossá tette, hogy a helyzet elfajulóban van. Magas rangú vendégek, köztük Barostyán Kálmán, a legfőbb grémium taktikai-ideológiai referense részvételével szigorúan titkos megbeszélést tartottak az aktuális kérdésekről s ezen belül a szolgálat teendőiről. Bár beosztása alapján nem illett szót kérnie, Kunoskó mégis pedzegetni kezdte, hogy nagyon is volna minek gátat vetni, s lehetőleg addig tegyék, míg nem késő. Barostyán Kálmán a zárszóban Kunoskó mondókájára is kitért egy célzás erejéig, az elvtárs megrendítő őszinteségű, hittel átítatott s engem ehhez hasonlóan őszinte válasza készítő hozzászólásából az derült ki, hogy vannak, akiket még nem győztünk meg, akik ösztöneikre hallgatva keresztbe tennének a kiegyenlítő-dés politikájának. Ha Kunoskó elvtársra hallgatnánk, száz bizalomerősítő intézkedésünk hatása egyetlen perc alatt semmivé válna, és bizonyos irányból rögtön felharsanna a kárörvendő kórus, hogy ők előre látták, az egész enyhülés csak szemfényvesztés! Őket akar-nánk igazolni? De amit s ahogyan Kunoskó elvtárs mondott, az mégis elgondolkodtató. Nem vettük észre, hogy középkádereink nem elhanyagolható hányada szélre húz, és hangsúlyozom, mindegy, melyik szélre. Az a dolgunk, hogy megvizsgáljuk, milyen tanulságot kell levonnunk ebből. Kunoskó úgy érezte, a reá szegeződő tekintetek arra ösztökélik, gyakoroljon önkritikát, de valahogy nem fűlött hozzá a foga, s magában azon fortyogott, hogy könnyen beszél Barostyán, ő a napi viszonyokat csak távolból szemléli, és megteveszti a látszat: akik pár éve ádáz ellenségeink voltak, mostanra tudomásul vették, hogy csak fokozatosan, fentről diktált adagokban kaphatják meg, de megkapogatják azt, amit fegyverrel nem sikerült elérniük. Ezért már sem a gyűlöletük, sem a vehemenciájuk nem a régi. A Barostyán-félék meg erre azt mondják, ha csillapult a gyűlölet, a gyepőt is lazábbra lehet fogni, de hogy ebből idelent mekkora gondok származnak, amiatt főjön a mi fejünk, konkrétan az enyém. Egy Barostyán Kálmánnak, s főként plénum előtt, nem lehet azt mondani, hogy egy seggel két lóra a párt sem ülhet, mert mi van, ha az egyik ló éhes, akkor bizony megbokrosodik. A tisztánlátásukat segítő értekezlet után Kunoskó még kevésbé tudta, mitévő legyen. Annak ódiomát nem vehette magára, hogy ő tesz keresztbe a vonalnak. Viszont karba tett kézzel sem ülhet, mikor a veszély apró hullámai kezdenek áradássá dagadni. Másnap Sipőcz azzal nyugtatta, hogy ne törődjön Barostyán aggályoskodásával, ő hivatalból köteles vészharangot kongatni, s ha már ezen a poszton őrködik, csak tegyen úgy, mintha elfogadná a barostyáni direktívát, de a dolgát végezze továbbra is úgy, mint eddig. Az ám, de *úgy tenni* épp ezen a fronton nem lehet. A lelkét tehetetlenség mardosta, teli volt cselekvési vággyal, amit azzal próbált kielégíteni, hogy ahányszor a heti összefoglaló jelentését írta, a rendszert fenyegető veszélyekhez érve kicsit vastagabban fogott a ceruzája.

14. Verejtéktől csatagos ingben ült az orvosi rendelő várójában, mert a felesége azzal a feltétellel engedte el reggel, hogy megmérteteti a vérnyomását. Mi a varacskos fenének mérettetném meg, csattant fel, nincs semmi bajom! Hermina szokása szerint egy tizedmásodperc alatt felfújta magát, tudod te, mikor néztél ki így utoljára? Mikor leszédültél itt nekem a székről. Lángol a fejed, vértolulások a képed. Előre szólok: belőlem nem csinálsz özvegy Kunoskónét, nem aspirálok az őrnagyi nyugdíjra, vagy megméreted magad, vagy haza se gyere. De Mincsikém, édes pujpujom, a múltkori ügy se úgy volt, ahogy mondod, akkor se szédültem le sehonnan, csak melléje ültem annak a rohadt suszterülőkének, de hát a régi lakásban nem ilyen keskeny tákolmányokhoz szoktam, a hokedlimre bátran ráhuppanhattam, meg se nyekkent tőle! Nem szép, hogy emiatt ekkora kravált csinálsz. Na idehallgass, Kunoskó Mihály, először is: a te *suszterülőkéd* drága iparművészeti darab, ingyen kaptuk, hálistennek, mert velejárt a lakással! Ha venni akarnánk egy ilyet, a havi fizetésed kevés volna rá. Kettő: ez a lakás az egyetlen jó dolog, amit a munkádból láttunk, úgyhogy előttem ne szidd, mert az nekem olyan, mintha engem gyaláznál. És három: ha nem akarnál folyton a prolimúltaddal tüntetni, rég megszokhattad volna, hogy itt nincs hokedlid, és már nem a tizenhárom házban lakunk. De ha unod a kraváljaimat, könnyű segíteni rajta, én meg azt unom, hogy örökké izguljak éretted, hogy mindig veszélyben forogsz, izguljon érted a Páva Antónia. Nem Páva, hanem Pávó, dünnyögte Kunoskó, egy ilyen vén trógeren *övézettepszichológussága* csak átnéz. Hermina tette magát, mint aki ezt meg se hallotta, úgy itt hagylak, mint eb a szaharát. Kunoskó még a régi beosztásában, egy furfangos trükkel végrehajtott antiverzans akció jutalmaként kapta a lakást, miután sikerült a nyilvánosság kizárásával szökésre készítenie, vagyis kiugraszta az országból egy kellemetlen figurát, aki a konszolidációnak rengeteget ártott, de itthon sem hozzányúlni nem lehetett, sem elnémítani. Szép munka volt, jelentette ki Döme vezérőrnagy, számunkra pedig jó apropó, hogy Kunoskó elvtárs tisztiz méltatlan lakáskörülményein változtassunk. A csaknem luxuriózus, de nagyobb tisztiz családok számára szűk lakást úgy kapták meg, mindenestől, ahogy a tulajdonosa itt hagyta. Kunoskó soha olyan boldognak nem látta a feleségét, mint akkor, de némi keserűséggel azt gondolta, könnyű Herminának ujjongani, nem ő csöppent ki egyik pillanatról a másikra a szívéhez nőtt lakásból, ahol a születésétől fogva élt. Az eltelt évek sem tudtak változtatni azon, hogy a kapott bútorokat inkább mutogatni, mint használni való tárgyakként érezte, s úgy mozgott köztük, mintha kiállítóteremben járna. Ha maga volt a lakásban, leginkább egyetlen hazulról hozott holmiján, a nagy fa szerszámosládán ücsörögve érezte jól magát. Nyúzott vagy, Kunoskó, hajtogatta Hermina, ha nekem nem hiszel, nézz a tükkörbe. Nézek, kaffogott vissza, és azt látom, hogy mint világeletemben, most is pirosposzsgás vagyok, de mióta fehér a sörényem, a pofám még vörösebbnek tűnik. Várta a replikát, de Hermina hallgatott, s ettől ijedt meg igazán. Na jól van, mondta megadóan, tényleg van egy ügyem, amitől mostanában rosszul alszom, és igen, azt is beismerem, néha nyomorultul érzem magam. Ne képzeld, hogy ezzel kifizethetsz, förmedt rá Hermina, felhívom Sipőczöt, hogy gyöngélkedsz, ma nem mész dolgozni. Isten örözz, hördült fel Kunoskó, ezt felejtsd el, pont ma erről szó se lehet, délelőtt értekezlet, délután eligazítást tartok, este terepen vagyok, olyan ügyben, amit nem halaszthatok el, és nem is testálhatok másra! Na de várjál csak, emelte fel mindkét kezét, azt megígérem, hogy ebéd után lemegyek a rendelőbe. Jó lesz így? Amikor már lefelé ügetett a lépcsőn, a megkönnyebbulés vigyora ült ki a képére, mégiscsak túljárt Hermina eszén, a reá váró napon épp ebédelni nem lesz ideje, márpedig ha ebéd nincs, *utána* sincs, sajnálom, Mincsikém, ezt hívják a mi szakmánkban vizsmajornak.

15. Mégis lement az alagsorba, mert eligazítás közben egyszer csak az egész testét elöntötte a verejték, gyöngeség fogja el, a lábai alig tartották, s azon törté a fejét, látszik-e mindez, vagy mások csak azt veszik észre, hogy gyöngözik a homloka, amiről bátran hihetik, hogy egyszerűen melege van. Kis pujpujára gondolt, igazad volt, valami nincs rendben velem, de ez nem az az idő, mikor kivonhatnám

magam a forgalomból, sőt, épp a lelke békéjéért kell mielőbb eldöntennem, hogy rémeket látok-e, vagy tényleg – és rám nézve is – veszedelmes a helyzet. Eldöntötte, lemegy a rendelőbe, és nemcsak vérnyomást méret, de kér valami nyugtatót is, amitől azért az ember feje tiszta marad. Az is jó lett volna, ha valakivel megoszthatja, ami napok óta rágta belülről, de Sibelka doktor, alias doktor *Tütü*, ahogy intézményszerte hívták, a legkevésbé alkalmas erre, noha vele szemben nincs titoktartási kötelezettség, hiszen főhadnagyiban maga is a szolgálathoz tartozik. Órála azonban előre tudni lehet, mit fog, szokása szerint kacsintgatva, közölni, hát ez válságos helyzet, akkor pedig nincs jobb panacea egy lapos kis üvegnél a farzsebben. És már kínálná is a magából, neki azonban ma nincs kedve huzakodni vele, túlságosan sok minden forog kockán az esti bevetésen, annak a helyszíne tudniillik a 6. számú Reichenberger Richárd Tanműhely művelődési háza, ahol Busó László és három másik költő tart felolvasást. Kivételesen ő maga akart beülni a kultúrterembe, fedett nyomozóként, mintha utcáról alkalmilag betévedt versrajongó lenne. Ennek oka azonban nem Busónak a tiltó körlevéllel dacoló meghívása volt, noha ezért valakit felelősségre kell vonni, de kötelességének érezte a személyes részvételt, mert a kézhez kapott jelentés szerint a program legbuzgóbb szervezője a Katz Simon nevű fiatal betanított munkás volt, s ez a név készítette arra, hogy a saját szemével akarja látni, mit művel az illető. A megfigyelő szerint Katz feltűnő, sőt gyanús aktivitást tanúsít. Üzemszerte kézzel írott plakátokat ragasztgat ki, melyeken a meghívott költők könyveinek árusítását is ígéri. A negyedikként szereplő Karalyos Sándorét csak azért nem, mert még kötet nélküli pályakezdő (ez is szerepelt a plakáton, hadd hatódjon meg a közönség). Kunoskó, mióta erről értesült, éjszakánként alvás helyett azon törte a fejét, hogyan fordulhat elő, hogy az ő édes unokaöccse, akinek mióta a húga megözvegyült, apja helyett apja volt, akit állatkertbe, vidámparkba, cirkuszba vitt, akinek ő vett vattacukrot, fagyaltot, jojót, később iskolatáskát, füzetet, tankönyvet, ellenséges acsarkodóknak csinál propagandát. Mi a fene ütött a Simsi gyerekekbe? Ha levitézlett burzsujcsalád ivadéka volna, egyáltalán, olyan valaki, aki bosszút akar állni a rendszeren, mert elvettek tőlük vagyont, hatalmat, kiváltságokat, mindent, isten bizony, megértené a viselkedését. Éveken át foglalkozott deklaszszált elemekkel, és azt alapjában véve rendjén valónak találta, hogy megpróbálják visszacsinálni a nagy változást. Részükről mondhatni ez a természetes. Ahhoz, hogy ilyenekkel *osztályharcoljon*, nem kellett erőszakot tennie a lelkén, nem kellett úrrá lennie a mozgalmi beidegződésein. Új beosztásában viszont már-már visszakívánta ezt a fajta régi ellenséget. Azok legalább nyíltan bevallották, hogy a rendszert – úgy, amint van – nem jobbítani akarják, hanem felszámolni. Ehhez képest a magukat álcázó Busó-félék farizeusoknak tűntek. Vajon a Simsi gyereket mivel szédíthették meg? Úgy látszik, az sem biztosíték már semmire, ha valaki, mint mondani szokás, *a mi kutyanék kölyke*. Ennek a fiúnak az anyja gyári munkás, ő maga is az, bár ősztől (ha bizonyos kicsikart ígéreteiket állják egyesek), egyetemista lesz. Simsi jelenleg is a tizenhárom házban lakik, ott, ahol Katzék és Kunoskóék évtizedeken át szomszédok voltak. A fiúnak (letagadhatatlanul az ő révén) még abban is szerencséje volt, hogy mikor más kisgyerek díszszemlélt csak kordon mögül láthat, ő Simsit bevitte magával, s így még Nyikita Szergejevicszel is találkozott, aki lehajolt hozzá, és nevetve mutatta a kíséretének, *eto málenykij cselovek*, és széles mosollyal magyarázta, hogy *tvoj nosz kurnoszij nosz, moj nosz*, vagyis éppen, mint az övé. Hogyan válhat ellenséggé valaki, aki még születni is egy pártbizottságon született, mert az anyjának pont akkor folyt el a magzatvíze, mikor egy taggyűlésen neki kellett volna referátumot tartania. A kislány azért jött gond nélkül a világra, mert a kerület nőtitkára eredetileg bába volt. Ez a gyerek még a keresztnévét is a pártnak köszönheti, a levezető elnök ugyanis korábban kántor volt, ő javasolta, hogy legyen Simon, ami eredetileg „piszét” jelent, a csöppség pedig olyan pisze, hogy beleesik az orrába az esővíz. Kunoskót napok óta ez rágta belülről, s nem hagyta békén a gondolat, hogy ő a felelős, amiért az unokaöccse (eszmei értelemben) a tönk szélére sodródott. Régebben hetente egyszer náluk vacsorázott, s olyankor alaposan kifaggatta a dolgairól, ha pedig a fiú kételyeibe botlott, igyekezett eloszlatni azokat, de újabban Simon hónapokig is elmaradt. Hermina szerint abba a korba ért, mikor a fiatal emberek már inkább kajtatják a lányokat, semhogy órákat töltsenek el zsémbes nagybátyjuk, csoroszllya nagynénjük társaságában. Te nem vagy cso-

roszlya, hördült fel Kunoskó, látom ám én minden háromperhármas bálon, hogy guvad a kollégák szeme, mikor az a bizonyos ruha van rajtad! Amiben akkora vagyok, mint egy sarokház, fejezte be a mondatát Hermina, hagyd ezt, édes öregem, a kollégáid inkább azt gondolják, *szebb a páva, mint a pulyka*. Nem Páva, csattant fel Kunoskó, hanem Pávó, az a nő egy csontkollekción, neked a lábad nyomába se ér! Jól van, hízelegj csak, de a Simsit akkor se zargasd, majd jelentkezik, ha szüksége lesz ránk. Kunoskó is ebben bízott, mégsem tudott szabadulni a lelkipurdalástól, hogy új beosztása miatt nem foglalkozott eleget az unokaöccsével, most aztán majd foglalkoznia *kell* vele, hivatalból, mint szélsőségesek hatása alá került, gyanús elemmel.

16. Nem tudta, ki ment be előtte a doktorhoz, de kezdett elege lenni a várakozásból. Úgy járkált fel s alá, hogy odabent hallani lehessen, idekint van még valaki. A kurva életbe, dünnyögte félhangosan, egy rohadt vérnyomásmérés miatt töltsem itt a délutánt? Nyílt az ajtó, és kollégája, a kis Puchner ezüst-tonzúrára feje jelent meg a nyílásban, mellette pedig Sibelkáé. Ja, csak te vagy az, kiáltotta Puchner, ha szólsz, hogy szintén ide, jöhettünk volna együtt, úgysis egy a bajunk! Kötve hiszem, gondolta Kunoskó, de fennhangon azt mormolta, bocsánat, egy gyors vérnyomásmérés kéne, és már itt se vagyok. Hová sietsz annyira, szólt rá Puchner, mondom, hogy egy cipőben járunk, az enyém is a plafonon van, a doki szerint mindnyájunknak a közelebbi létszámleépítés tesz be, ami az én koromban már katasztrófa. Biztos, hogy én már nem itt érem meg a törzsgárdatagságot, és reménykedni sincs miben, maximum felkínálják, hogy áttesznek rendőrségi állományba, üldöznek piti zsebtolvajokat, de abból, köszönöm, nem kérek. Én igazán lojális vagyok, én belátom, hogy a rendszernek már nincs szüksége rám, de másfelől én is ember volnék, ráadásul szakember, az én érdekeimmel miért nem törődik senki? Ne ingassatok a fejeteket, fiúk, tudom, mit beszélek, ahol nincs nyomoznivaló, ott nyomozó se kell, fél éve már a *Soroksárt* se zavarjuk, a turistáknak eszük ágában sincs tiltott politikai anyagot behozni, helyette van a pornó, a *gebin* meg a *háztáji* óta jól meg lehet itthon is élni, ki lenne olyan hülye, hogy kockázatos szervezkedésbe fogjon, amit mi majd jól földerítünk és lehetetlenné teszünk? Nézd, Puhi, szólalt meg Kunoskó, mindannyiunk területén előfordul pangás, örülj neki, hogy most kipihenheted magad, másfelől nem gondolhatod komolyan, hogy a helyzet idilli! Nekem elhahagytad, épp az ellenkezője! Puchner szemlátomást megsértődött, ti mind süketek és vakok vagytok, ha nem hisztek nekem. Ez a nagy pacifikálásmánia fölöslegessé tesz minket! Tisztellek, becüllek, Kunoskó, de nem látsz tovább az orrod hegyénél, téged az csap be, hogy neked még van teendő, de várjuk ki a végét, maximum egy év múlva kiderül, joggal hívtatok-e a hátam mögött, kár tagadni, nem maradt titokban, vén *Fasszandrának*? Kunoskó ahhoz nem érzett magában elég türelmet, hogy ezt a százszor lefolytatott vitát százegyedszer is végigcsinálja, inkább megpróbálta élet venni a dolognak, te jó ég, mit nem adnék én egy jó kis pangásért! Tüntetően az órájára nézett, nálam annyira nincs pangás, hogy már vérnyomásmérésre sincs időm, majd holnap újra lejövök. Puchner tovább méltatlankodott, értem én, értek mindent, énrám pazarlódott el a sok idő, aki nemsokára obsitot kap, azt ne érdekelje az állapota. Nem te méész, Kunoskó, hanem én megyek, a te egészségedre még szükség van, kösz az Andaxint, doktor. Búcsúzóul odaszúrta Kunoskónak, neked meg kösz a megértést.

17. Sibelka fanyar mosollyal terelte beljebb, nézd meg ezt a baszomnagy mértőt, már nem is érdemes eltennem, te vagy ma a kilencedik, aki ezért jön. A bizalmas hangból hivatalosra váltott át, leül, zakót letesz, ingujjat felgyűr, száját befog, legalábbis, míg pumpálok. A paciensre kirótt hallgatás előnyével élve ömleni kezdett belőle a szó, egyébként csöppet se csodálkozom, hogy mind ezzel jöttök, de tehetetlen vagyok, mert amit a hipertónia kánonja szerint tanácsolnom kéne, hogy

kerüljetez minden feszültséget, ezt nem tanácsolhatom, nem nézhetlek titeket hülyének, mind tudjuk, ez a szerv úgyszólván azért hozatott létre, hogy feszültségeket kezeljen, naná, hogy amikor nincs kezelni való, ti kikészültök. Azt ne hidd, barátom, hogy ez csak nektek nehéz, én is azzal fekszem, azzal kelek, hogy ki tudja, meddig lesz itt szükség rám. De tévedsz, én egyáltalán nem, akart közbevágni Kunoskó, Sibelka azonban ráförmedt, még tíz másodpercig fogd be! A skálán fölfelé kúszó jelet figyelte, ez bizony százhetven, a kollégáidé se volt jobb, sőt, versenyt hirdethetnék, kié ugrál jobban. Van, aki naponta kétszer is betér hozzám, és van, aki úgy jön, hogy neki semmi baja, nem érti, miért aggódik a család, itt meg kiderül, hogy listavezető a százkilencvenjével. Várj, amilyen pofát most vágsz, abból kitalálom, te se magadtól jöttél, az a világszép asszony zavart el hozzám, így van? Fölteszem, azt reméli szegényke, hogy csak túl vagy terhelve, azon meg segít majd az én diagnózisom, arra föl Sipőcz kevesebb terhet rak rád, és minden jó lesz. Kunoskó azt látta a legegyszerűbbnek, ha bólint. Te pedig, folytatta Sibelka, az ő aggódásátóllettél még feszültebb, mert mégse vallhatod be neki, hogy a túlterheltségnél van rosszabb is, például az, ha fogalmad sincs róla, mit hoz a jövő. Én, mint barátod és orvosod, akinél az intézmény minden részlegéből fordulnak meg emberek, egy tekintetben megnyugtathatlak: nem ok nélkül vagy feszült, a helyzet tényleg szar. Langyos pocsolya lettünk, nincs egy árva vadsztrájk, sehol semmi uszítás, nem ragasztgatnak tiltott plakátokat, jóformán suttozó propaganda sincs. Mintha nyugállományba vonultak volna a diverzánsok! Üzenem a feleségednek, hogy abban, ha mostanában zaklatottabbnak lát, nincs semmi rendkívüli. Gondolom, kefélni se nagyon tudtok. Vagy igen? No, az legalább jó. Én még ezt se mondhatom el, Irénke nővért ideológiai továbbképzésre vezényelték, helyettess nem küldtek, a kedves Géhás elvtárs azzal rázott le, hogy némi plusz papírmunkát bevállalhatok, úgyhogy ez az asztal itt hat hete nem látott tisztességes koituszt. Sibelka hangjának fáradtan kesernyés tónusa hirtelen támadóan ingerlékennyé vált, naphosszat hallgatom, hogy mennyire aggódtok a jövőtökért, de abba ki gondol bele, hogy mi vár én-rám, aki erre az intézményre specializálódtam, mit kezdjek másutt az itt gyűjtött kórtörténetekkel? Márpedig ha felére-harmadára esik vissza az operatív munka, az orvost építik le először. Ti majd járhattok a lestől fölfelé a Kútvölgyibe, lefelé a Korvin Ottóba, de velem mi lesz? Kész röhej, tizenkét év alatt főhadnagysáig vittem, de sose reklamáltam, mert jó volt itt lenni, de mi lesz most? Sibelka feltúrta az ingét, és elszántan mérni kezdte a saját vérnyomását. Tessék, üvöltött fel diadalmasan, több, mint a tiéd! Odatartotta Kunoskó elé a csuklóját, nosza, tapintsd ki a pulzusomat, szerinted ez normális? Néha, mikor a kiúton töröm a fejem, még örültségeket is gondolok, talán nekünk magunknak kéne gondoskodnunk atrocitásokról, hadd legyen mivel foglalkozni. Az éj leple alatt, valami elhagyatott környéken a falra firkálhatnék, vagy leverhetnék egy vörös csillagot, ezzel prima munkát adnék nektek, és a valódi ellenség is elszégyellné magát, amiért csak lazál, ki tudja, hátha nekibátorodik. Kunoskó eddig bírta szó nélkül, de kitört belőle a fojtott indulat, álljon meg a fáklyásmenet, neked dunsztod sincs a helyzetről, vegyünk engem, abba gebedek bele nap mint nap, hogy bárki belénk rúghat, de nekünk tilos visszarágni. Jó, egyelőre csak papíron teszik, de megértünk mi már egyet-mást, és tudjuk, mi lehet ebből, ha ez sokáig így megy, nemsokára ott fogunk tartani, mint pár héttel a sajnálatos események előtt. Sibelka hitetlenkedve hallgatta, s a homlokát a gyanakvás ráncai barázdálták. Aztán – jó hírre szomjasan – kérlelni kezdte, hogy mondja tovább, kérlek, mondjad, ugye nem mondanál ilyesmit, ha nem volna benne legalább mákszemnyi igazság. Kunoskó kiálló pofacsontjai megfeszültek, s úgy tűnt, azért nem kezd el ordítani, hogy a nap közben mások miatt felgyülemlett mérgét ne zúdítsa mind a doktorra. Úgy festek, kérdezte mogorván, mint akinek viccelni van kedve? Beletelt néhány másodperc, hogy Sibelka felfogja, a panaszoknak, amiket álló nap hallgat, talán épp a fordítottja igaz. Új életre kelt benne a remény, s ettől az arca kisimult, a szeme csillogni kezdett. A Jehova szóljon belőled, sóhajtott nagyot, ha neked lenne igazad, mind meg lennénk mentve! Kunoskó bosszúsán hátralökte a székét, örülök, hogy segíthettem, de most, engedelmekkel, *med. univ.* Kunoskó távozik, tudniillik tengernyi dolga van a nem létező ellenséggel. Sibelka némi késéssel fogta fel, hogy csúfolják, és hirtelen észbe kapott, ó, de hülye vagyok, kérsz valami panaceaát? Kunoskó kelleetlenül rázta a fejét, *stenmenscs*, morogta,

most nem, a fejemnek este is tisztának kell maradnia. A doktor rávigyorgott, most speciálisan valami tablettákra gondoltam. Odaszaladt a gyógyszeres szekrényhez, kivett egy dobozkat, és Kunoskó markáiba nyomta, de a mozgásán is látszott, hogy a fenyegető veszély esélye a csüggedését eloszlató energiákkal töltötte fel. Ez meg mi, kérdezte Kunoskó gyanakodva, nekem is Andaxin? Sibelka nemet intett, az a Puchner-féle hipohondereknek való. Nem, kisapám, ez virtrigli *Papaverin*, amiről újabban szokás megfélemedkezni. Fülige erő szájjal kísért ki Kunoskót, s az ajtóban megeresztett egy búcsúviccet, női változatban *Mamaverin*nek hívnák. ■ ■ ■

■ **Nyerges András** (Budapest, 1940): író, költő, publicista, kritikus. 2002 és 2010 között jelent meg regénytrilógiája (*Voltomiglan* 2002, illetve 2007, németül *Nichtvordemkind* címmel, 2007, olaszul *Non davanti ai bambini*, 2009; *Tévelygések kora*, 2009, *A barátságsszédelő*, 2010). Legutóbbi kötetei: *A negyvenesek pavilonja* (2012); *Háztűznéző* (2013)